

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत राज्यातील
विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांचे गोदाम
दुरुस्ती कार्यक्रम अंमलबजावणीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक राकृवियो २००९/प्र.क्र.९३/२१-स,
मंत्रालय, मुंबई-३२.
दिनांक : ०२/०२/२०१०

- वाचा : १. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक राकृवि-२००९/प्र.क्र.७८/राकृवियो कक्ष,
दिनांक १/८/२००९.
२. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे यांचेकडील पत्र
जा.क्र.कृपमं/स्थापत्य/गोदाम दुरुस्ती/१९३४/२००९, दि. २२.०७.२००९.

प्रस्तावना :

राज्यातील विविध कार्यकारी सहकारी सोसायटींकडे उपलब्ध असलेल्या गोदामांचा वापर शेतक-यांच्या शेतमाल साठवणूकीकरिता तसेच कृषि पणन मंडळ व इतर बँकांकडूनही शेतमाल तारण योजना राबविण्याकरिता देखिल करता येऊ शकतो. परंतु या गोदामांपैकी काही गोदाम नादुरुस्त असल्यामुळे त्यांचा वापर होत नसल्याने सदर गोदामांची दुरुस्तीची कामे करुन घेण्याबाबतची योजना राबविण्यासाठी राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत संदर्भांकित शासन निर्णयानुसार सन २००९-१० मध्ये रु. २०.०० कोटी कृषि पणन मंडळाकडे वर्ग करणेबाबत मंजूरी प्राप्त झालेली आहे. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती च्या दिनांक ११/६/२००९ च्या बैठकीतील निर्णयानुसार योजना राबविण्यासंबंधीच्या मार्गदर्शक सूचना सहकार व पणन विभागामार्फत विहीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार सदरच्या सूचना विहीत करण्यात आलेल्या असून या शासन निर्णयासोबत जोडण्यात आलेल्या आहेत.

शासन निर्णय :

१. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या दिनांक ११/६/२००९ रोजी झालेल्या बैठकीत राज्यातील विविध कार्यकारी सोसायटीयांकडील सुमारे १२ लाख मे.टन क्षमतेच्या पाच हजार गोदामांच्या दुरुस्तीसाठी आवश्यक असलेल्या रु. १००.०० कोटी पैकी दुस-या टप्प्यामध्ये सन २००९-१० करिता एक हजार गोदामे दुरुस्तीसाठी रु. २०.०० कोटी मंजूर करण्यात आलेले आहेत.
२. सदरची योजना महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे यांचे मार्फत राबविण्याचा निर्णय राज्यशासनाने घेतलेला असून या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे यांची नोडल एजन्सी म्हणून नेमणूक करण्यात येत आहे.
३. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत या योजनेकरीता प्राप्त होणा-या निधीमधून ही योजना राबविण्यात यावी.

4. सदरची योजना राबविण्यासाठी कृषि पणन मंडळास प्रशासकीय खर्च, जाहिरात व प्रसिध्दी, नकाशे व अंदाजपत्रके तयार करणे कामी आर्किटेक्ट / सिव्हील इंजिनअर्स यांची फी अदा करणे व इतर अनुषंगिक खर्चासाठी प्राप्त होणा-या निधीच्या जास्तीत जास्त १० % परंतु प्रत्यक्ष खर्चापेक्षा जास्त नाही अशी रक्कम सर्व्हिस चार्जेस म्हणून घेण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.
5. या योजनेची अंमलबजावणी, संनियंत्रण, मुल्यमापन, तसेच सोबत जोडलेल्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार विहीत पध्दतीने राज्यातील विविध कार्यकारी सोसायटींकडील गोदामांची दुरुस्तीची कामे पुर्ण करून घेणे, सदर निधीच्या विनियोगाचे विनीयोग दाखले शासनास सादर करणे, त्याचप्रमाणे निधीचा वापर राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या व केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार करणे इ. बाबतची कार्यवाही नोडल एजन्सी म्हणून महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळाने करावी.

या योजनेच्या अंमलबजावणी विषयक सविस्तर मार्गदर्शक सुचना या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या आहेत.

सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१००२०२१८४५१०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(श्रीकांत चं. आंडगे)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन,
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग.

प्रति,

- १ प्रधान सचिव (सहकार व पणन), मंत्रालय, मुंबई-३२.
- २ प्रधान सचिव (नियोजन), मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ३ प्रधान सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई-३२
- ४ प्रधान सचिव (जलसंधारण), ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ५ प्रधान सचिव (पदुम), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ६ सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ७ आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ८ कृषि पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ९ कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, गुलटेकडी, मार्केटयार्ड, पुणे.
- १० व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य छोट्या शेतक-यांचा कृषि व्यापार संघ, पुणे.
- ११ सर्व जिल्हा उप निबंधक, सहकारी संस्था,
- १२ कक्ष अधिकारी (२४-स, ११-स, १-स व १०-स)
- १३ निवड नस्ती

शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. राकृवियो-२००९/प्र.क्र.९३/२१-स, दि. २९ जानेवारी, २०१० चे सहपत्र.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत राज्यातील विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांचे गोदाम दुरुस्ती कार्यक्रम अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सूचना.

ऑक्रिडेशन ऑफ पॅक गोडाऊन्स अंतर्गत सन २००९-१० मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत १००० गोडाऊनसाठी मंजूर करण्यात आलेला रु. २०.०० कोटी निधीचा राज्यातील विविध कार्यकारी सहकारी संस्थांच्या गोदाम दुरुस्ती व देखभाल, अनुषंगिक स्थापत्य व विद्युत विषयक कामे तसेच संगणकीकरण कामे कृषि पणन मंडळास सेवा शुल्क यासाठी निधीचा वापर करता येईल. सदर योजनेची अंमलबजावणी करताना नोडल एजन्सी म्हणून कृषि पणन मंडळाच्या कामकाजाचे स्वरूप खालीलप्रमाणे राहिल.

१. मागील वर्षी निवडण्यात आलेल्या ११ जिल्हयांव्यतिरिक्त उर्वरित जिल्हयांपैकी गोदामांची संख्या, क्षमता व शेतमालाचे उत्पादन या बाबी विचारात घेवून नंदूरबार, पुणे, सातारा, सोलापूर, बीड, उस्मानाबाद, जालना, नांदेड, वाशिम, वर्धा, अमरावती, यवतमाळ या १२ जिल्हयांचा समावेश करण्यात यावा.

२. गोदामाची दुरुस्ती करणेबाबतचा प्रत्येक विविध कार्यकारी सहकारी संस्थेच्या संचालक मंडळाचा ठराव संबंधित जिल्हा उपनिबंधकांमार्फत ठराविक मुदतीत कृषि पणन मंडळास सादर करण्यात यावा.

३. सन २००८-०९ मध्ये राज्यस्तरीय वृत्तपत्रात दिलेल्या जाहिरातीनुसार प्राप्त झालेल्या आर्किटेक्ट / इंजिनिअर्स यांच्या अर्जातून क्षमतेनुसार गोदाम दुरुस्तीचे अंदाजपत्रक तयार करण्यासाठी जिल्हानिहाय आर्किटेक्ट / इंजिनिअर्स यांची निवड करण्यात यावी व उपलब्धतेनुसार त्याच जिल्हयातील आर्किटेक्ट / इंजिनिअर्स यांना प्राधान्य देण्यात यावे. तसेच नव्याने अर्ज प्राप्त झाल्यास कृषि पणन मंडळाने गुणवत्तेनुसार निर्णय घ्यावा.

४. आर्किटेक्ट / इंजिनिअर्स यांना गोदाम दुरुस्तीच्या अंदाजपत्रकाची किंमत रु.१.०० लाखापेक्षा कमी असेल तर प्रत्यक्ष होणा-या खर्चाच्या ७ टक्के व अंदाजपत्रकाची किंमत रु. १.०० लाखापेक्षा जास्त असल्यास ५ टक्के एवढे सेवा शुल्क देण्यात यावे.

५. गोदाम दुरुस्तीच्या कामासाठी नेमणूक केलेल्या आर्किटेक्ट / इंजिनिअर यांनी संबंधित विविध कार्यकारी सहाकारी संस्थांच्या पदाधिका-यांशी प्रत्यक्षचर्चा करून गोदाम दुरुस्तीअंतर्गत ज्या बाबी घेणे आवश्यक आहेत त्या बाबींचा समावेशासह अंदाजपत्रक तयार करून कृषि पणन मंडळाकडे सादर करावे.

६. आर्किटेक्ट / इंजिनिअर यांचेकडून प्राप्त झालेल्या गोदाम दुरुस्ती अंदाजपत्रकाची शहानिशा व तपासणी कृषि पणन मंडळाच्या अभियंत्यामार्फत प्रत्यक्ष भेट देण्यात येऊन त्यांचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतरच सदरच्या गोदाम दुरुस्तीचे अंदाजपत्रक अंतिम करण्यात यावे.

७. अंदाजपत्रक मंजूर झालेल्या सर्व गोदामाच्या दुरुस्तीचे कामकाज मजूर संस्थांना वाटप करण्याचा सविस्तर प्रस्ताव त्या त्या जिल्हयाचे जिल्हा उपनिबंधक यांना पाठविण्यात यावा. जिल्हा उपनिबंधकांनी गोदाम दुरुस्तीची कामे जिल्हयातील मजूर संस्थांना वाटप करण्यासाठी कृषि पणन मंडळाचे सरव्यवस्थापक यांचेशी चर्चा करून स्वतंत्र सभेचे नियोजन करावे.

८. गोदाम दुरुस्ती काम वाटपाच्या सदर सभेतील निर्णयानुसार मजूर संस्थांना वाटप करण्यात आलेल्या कामाचे आदेश पणन मंडळामार्फत देवून संबंधित मजूर संस्था व पणन मंडळ यांच्यामध्ये स्वतंत्र करार करण्यात यावा.
९. गोदाम दुरुस्तीच्या कामाचे वाटप केलेल्या मजूर सहकारी संस्थांनी काम न केल्यास अथवा काम अर्धवट सोडल्यास त्यांचेकडून अथवा इतर मजूर संस्थांकडून सदर काम पूर्ण करून घेणेची जबाबदारी संबंधित जिल्हा उपनिबंधक यांची राहिल.
१०. गोदाम दुरुस्तीचे काम सुरु झाल्यापासून पूर्ण होईपर्यंत कामावर व गुणवत्तेवर देखरेख ठेवण्याची जबाबदारी संबंधित आर्किटेक्ट / इंजिनिअर यांचेवर राहिल व कृषि पणन मंडळाचा समन्वयक (अभियंता) या कामावर वेळोवेळी देखरेख ठेवेल.
११. या कामासाठी आवश्यकतेनुसार बाजार समित्यांचे अभियंते किंवा इतर कंत्राटी अभियंते यांच्या सेवा उपलब्ध करून घेण्याचे अधिकार कृषि पणन मंडळास राहतील.
१२. गोदाम दुरुस्तीचे काम समाधानकारक पूर्ण झाल्याबद्दल संयुक्तपणे प्रमाणित केलेला दाखला देण्याची जबाबदारी आर्किटेक्ट / इंजिनिअर व समन्वयक (अभियंता) यांचेवर राहिल.
१३. वरीलप्रमाणे काम पूर्णत्वाचा दाखला कृषि पणन मंडळास प्राप्त झाल्यानंतर संबंधित मजूर संस्थेच्या गोदाम दुरुस्तीच्या कामाची रक्कम धनादेशाद्वारे अदा करण्यात यावी.
१४. संबंधित जिल्ह्यातील गोदाम दुरुस्तीच्या कामकाजवर देखरेख ठेवणे, अडचणींचे निराकरण करणे तक्रारी उद्भवल्यास त्याचे निराकरण करणे याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा उपनिबंधक यांची राहिल.
१५. काम वाटप करण्यात आलेल्या मजूर संस्थेने समाधानकारक काम न केल्यास, काम अर्धवट सोडल्यास किंवा आर्किटेक्ट / इंजिनिअर तसेच समन्वयक (अभियंता) यांचेशी सहकार्य न केल्यास त्या त्या मजूर संस्थांचे नाव काळ्या यादीत टाकून त्यांचेवर नियमानुसार कारवाई संबंधित जिल्हा उपनिबंधकामार्फत करण्यात येईल.
१६. आर्किटेक्ट / इंजिनिअर यांनी या कामासाठी त्यांना देण्यात आलेली जबाबदारी पार पाडण्यात कुचराई केल्यास, टाळाटाळ केल्यास किंवा निकृष्ट दर्जाचे कामाबाबत दाखला देण्यात आल्यास त्यांना जबाबदार धरून त्यांचेवर योग्य ती कारवाई कृषि पणन मंडळामार्फत करण्यात येईल.
